

Zpravodaj AMČR 4 (22. 8. 2018)

Vážení uživatelé AMČR,

dovolte, abychom Vás i v letním období informovali o novinkách spojených se systémem AMČR, neboť na počátku srpna 2018 došlo k aktualizaci používaného klienta, který od nové verze podporuje sběr údajů o Archeologických dokumentačních bodech, tj. rozšiřuje popis dokumentační jednotky typu sonda o datové třídy Archeologický dokumentační bod (ADB) a Výškový bod (VB). Nejdříve však přinášíme souhrn obecnějších upozornění, proseb a informací.

1. Rušení projektů a vyhledávání zrušených projektů

Jak jste si během užívání AMČR jistě všimli, v aplikaci existuje možnost tzv. „zrušit“ projekt. V takovém případě **nedochází k jeho smazání**, ale pouze je projekt převeden do patřičného stavu a uzamčen. I zrušené projekty tak lze **standardním způsobem procházet** (Projekty -> Vybrat projekty).

Rušení projektů slouží k **odstraňování duplicit**, stejně jako k **označení nerealizovaných akcí**, případně **akcí, kde nelze předpokládat archeologické nálezy**. Navrhnout zrušení projektu může u zapsaných projektů kdokoli pomocí tlačítka „Navrhnout zrušení“ (a vložením zdůvodnění); u projektů přihlášených pak jen pracovník příslušné OAO. Ke zrušení dojde po potvrzení na straně ARÚP/B. Tato cesta může být užívána i k **odhlášení projektů**, které nakonec bude realizovat jiná OAO. Pokud je tato skutečnost objasněna ve zdůvodnění, ARÚP/B převede projekt zpět do stavu „zapsaný“.

2. Nálezy

Při podávání ZAA je vhodné alespoň rámcově **vyplnit tabulku se zjištěnými nálezy**. Usnadníte tak práci archivářům, kteří se chybějící data snaží doplňovat, neboť jejich evidence nejen naznačuje, na základě čeho byla komponenta vymezena, ale rovněž velmi napomáhají při vyhledávání dat pro badatelské účely.

3. Zpětné zapisování projektů

Pokud projekty zapisujete zpětně již v jejich průběhu nebo po skončení, zvažte, zda chcete zadat **email oznamovatele**, neboť pak bude standardní cestou informován o zápisu projektu a dalších krocích. Pokud by tyto emaily byly pro oznamovatele matoucí, doporučujeme vyplnit email vlastní, nebo pomlčku.

4. Samostatné a projektové akce

Pro úplnost opakujeme základní rozdíl mezi tzv. samostatnými a projektovými akcemi a prosíme o dodržování tohoto dělení:

- **Projektové akce** jsou ty, které jsou řešeny **na základě oznámení o stavebním či jiném záměru** prováděném na území s archeologickými nálezy, které je povinen učinit podle § 22 odst. zákona č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči v platném znění každý, kdo provádí činnosti, které mohou poškodit či zničit archeologické nálezy; dále jde též o **destruktivní badatelské výzkumy**.
- **Samostatné akce** slouží pro zápis náhodných nálezů, nedestruktivních průzkumů a retrospektivní evidenci starších výzkumů.

Obě varianty akcí před archivací prochází kontrolou a můžete být vyzváni k jejich doplnění o chybějící údaje, pokud tyto nejsme schopni zjistit či doplnit vlastními silami.

5. Webový formulář pro oznamování projektů

Jak jsme již upozorňovali, nově je možné oznamovat projekty přímo přes webový formulář na adrese: <http://api.archeologickamapa.cz/oznameni/0/>. V souvislosti tím systém začal při zápisu projektu (přes web i AMČR) generovat **potvrzení o splnění oznamovací povinnosti**, které je automaticky odesíláno na email oznamovatele a které se uloží do projektové dokumentace, díky čemuž lze zjistit datum došlo oznámení záměru, nebo potvrzení opakovaně používat. Věříme, že uvedená změna ujednotí informování oznamovatelů a přispěje ke zjednodušení projektové agendy.

Prosíme o šíření odkazu na formulář mezi všechny zainteresované osoby.

Nově lze používat též lépe zapamatovatelnou adresu: <http://www.archeologickamapa.cz/oznameni>

6. Nový správce systému

Od 1. 8. 2018 technickou podporu rozvoje a správy systému AMČR a Digitálního archivu AMČR nově zajišťuje firma Space Systems Czech, s.r.o., a to na základě realizovaného výběrového řízení. V současné době dochází k přebírání správy od předchozího dodavatele. Zpracování nových požadavků na funkce a optimalizace systému bude opět naplno probíhat od podzimu tohoto roku.

7. Mapa archeologických dokumentačních bodů (MADB)

Koncept tohoto rozšíření systému AMČR vychází z dlouhodobého badatelsko-evidenčního záměru Oddělení archeologie středověku ARÚ Praha **Mapa archeologických dokumentačních bodů na území Pražské památkové rezervace (MADB; PPR)**, jenž byl po několik desetiletí spjat se jménem **Ladislava Hrdličky** (1937–2011). Na jeho odkaz navázal v letech 2013–2017 projekt NAKI (DF13P01OVV014) *Integrovaný informační systém archeologických pramenů Prahy*, v jehož rámci byla prováděna revize stávajících dat MADB pro PPR, ale rovněž vytvořen obecný nástroj sběru záznamů ADB a VB na komplexních lokalitách urbánního charakteru, tedy zejména v historických jádrech měst. Bližší informace o struktuře a fungování MADB naleznete mimo jiné v [manuálu AMČR](#) a na <http://www.praha-archeologicka.cz/> (v menu Dokumenty).

Vyplňování záznamů ADB a VB je nepovinné a je dáváno k volnému užití. Dovolujeme si však požádat o vyplňování těchto dat v případě akcí prováděných na území PPR, tj. na k. ú. **Hradčany, Josefov, Malá Strana, Nové Město, Staré Město, Vyšehrad** a v příslušných částech k. ú. **Holešovice, Podolí, Smíchov a Vinohrady**.

Základní evidenční jednotkou MADB je dokumentační jednotka typu **Sonda**. Oproti jednotkám typu Celek akce či Část akce, které mohou být z principu buď zahrnující, nebo vymezuující, předpokládá se v případě Sondy **vždy jen vymezuující prostorové určení** (pomocí PIAN); pro sondy do velikosti 1x1 m je možno použít bodové vymezení, pro výkopy nepřesahující svou šíří 1 m lze využít liniové vymezení, v případě rozsáhlejších terénních zásahů je doporučeno jejich vymezení polygonem.

Vzhledem k vymezuujícímu pojetí dokumentační jednotky typu Sonda je málo pravděpodobné využití stávajících jednotek PIAN (technicky je však přípustné). Pro zadávání PIAN ADB se doporučuje využívat v mapovém rozhraní AMČR nástrojů pro vložení vlastního podkladu ve formátech GPX a GeoTIFF.

Soubory GPX a GeoTiff je možno vytvářet v celé řadě volně dostupných i zpoplatněných programů. Freewareové řešení nabízí např. aplikace QuantumGIS (QGIS).

- Pro tvorbu souboru **GPX** v **QGIS** doporučujeme používat zásuvný modul POI Exporter (dostupný pro všechny verze QGIS 2 a 3). Lze jej využít pro export bodů z projektu vedeného v libovolném souřadném systému.

- Pro export **GPX** souřadnic v **ArcGIS** doporučujeme volně dostupný toolbox [Features to GPX](#).
- Pro tvorbu souboru **GeoTIFF** je třeba vycházet z projektů vedených v souřadných systémech **WGS-84** (EPSG: 4326) nebo **S-JTSK** (EPSG: 5514). Je třeba zvolit volbu „uložit/vytvořit world file“ před jeho exportem. Při exportu **nepoužijete kompresi!**
- Před vymezením jednotek PIAN **doporučujeme důsledně zkontrolovat, zda se uživatelský podklad načte do mapového rozhraní AMČR korektně vůči ostatním podkladovým mapám.**

K dokumentační jednotce typu sonda je v relaci 1:1 vázána datová třída **ADB**. Formulář pro zápis ADB a VB se aktivuje při volbě dokumentační jednotky typu Sonda pomocí zaškrtačacího políčka, které je možno použít **po zadání jednotky PIAN**. Pomocí téhož políčka je možné záznam ADB a na něm závislé VB smazat.

Formulář v sobě zahrnuje **blížeší identifikaci terénního zásahu** (adresní údaje, parcelní číslo), základní **charakteristiku terénního zásahu** (typ sondy, podnět, počet stratigrafických jednotek) a **údaje provazující záznam s primární dokumentací** (autor a rok popisu, resp. revize, uživatelské označení sondy); součástí popisu ADB je též textové pole poznámky.

- **Adresní údaje** slouží zejména k významovému označení sondy, nikoliv k jejímu prostorovému určení. Historické názvy ulic proto nebyly v rámci revize měněny a i do budoucna se doporučuje zadávání takových údajů, které významově podtrhnou příslušnost sondy ke konkrétní akci či signifikantnímu úseku (městské) krajiny.
- **Typ sondy a Podnět** jsou uzavřená heslářová pole.
- Pole **Počet SJ** (= stratigrafických jednotek) je do datové struktury MADB vloženo nově jako volné textové pole. Jeho smyslem je umožnit uživateli databáze rychlou orientaci v povaze terénní informace, který záznam zachycuje. Je proto možno vyplnit číselný údaj, stejně jako symbol „x“ označující řády (analogicky k počtům udávaným v rámci AMČR u předmětů/objektů).
- Pole **Autor a Rok revize** se vyplňují pouze v případě přestrukturování záznamu, který již prošel archivací.

K záznamu ADB je v relaci 1:N vázána datová třída **výškových bodů (VB)**. Ta postihuje výškové úrovně povrchu a dna sondy, (sníženého) podloží a základních antropogenních horizontů (pravěk, středověk, novověk, industriál). Slouží tak k popisu vývoje historického nadloží v místě archeologického výzkumu.

- Při vyplňování formuláře VB se používá výhradně **souřadný systém S-JTSK** a výškový systém **Baltický po vyrovnání (Bpv)**.
- Formulář automaticky našeptává jako souřadnice VB centroid zadané jednotky PIAN; zejména v případě rozsáhlejších terénních zásahů (především linií) se však doporučuje zvolit pro zadávání nivelet vlastní body. Ty by měly přibližně ležet v oblasti vymezené jednotkou PIAN (s doporučenou **tolerancí 1 m**).
- Počet VB vázaných k záznamu ADB není systémově regulován, vždy by však měl být uveden alespoň jeden **údaj o povrchu sondy a o dně sondy**; v případě, že sonda dosáhne (sníženého) podloží, je třeba zadat i tento údaj. V případě složitějších situací (např. linie ve svahu) je třeba zadat smysluplný počet VB.

Archivované záznamy ADB je možno procházet **v podzáložce karty PIAN ve vyhledávání klienta AMČR**, v mapovém rozhraní reprezentuje ADB jejich jednotka PIAN. Identifikátor záznamu ADB je tvořen zkratkou „ADB“, označením listu mapy SM-5 a čtyřmístným pořadovým číslem záznamu na tomto mapovém listu (např. [ADB-PRAH71-1234](#)).

S údaji VB se v prostředí AMČR pracuje v zásadě jako s popisnými údaji ADB (záznamy VB proto nevstupují do mapového rozhraní klienta) a je možné je procházet v příslušné podzáložce karty PIAN ve výsledcích vyhledávání klienta AMČR, odkud je možná jejich export např. pro analýzu a vizualizaci v uživatelsky zvoleném SW. Identifikátor záznamu VB je tvořen jako sufix identifikátoru ADB tvořený předponou „V“ a čtyřmístným pořadovým číslem (např. ADB-PRAH71-1234-V4321).

Archivované záznamy ADB a VB budou mimo prostředí klienta AMČR zobrazovány v rámci portálu <http://www.praha-archeologicka.cz>. Revidovaná data z období před červnem 2017 budou na obou místech dostupná v druhé polovině roku 2018.

Děkujeme za spolupráci a těšíme se na nová data!

Týmy AMČR & MADB

Oddělení informačních zdrojů a archeologie krajiny ARÚ AV ČR, Praha

Oddělení archeologie středověku ARÚ AV ČR, Praha

Odbor archeologie NPÚ ÚOP v hl. m. Praze

Archiv ARÚ AV ČR, Brno